

Uudistuvat kunnat, maakunnat ja Kuntaliitto

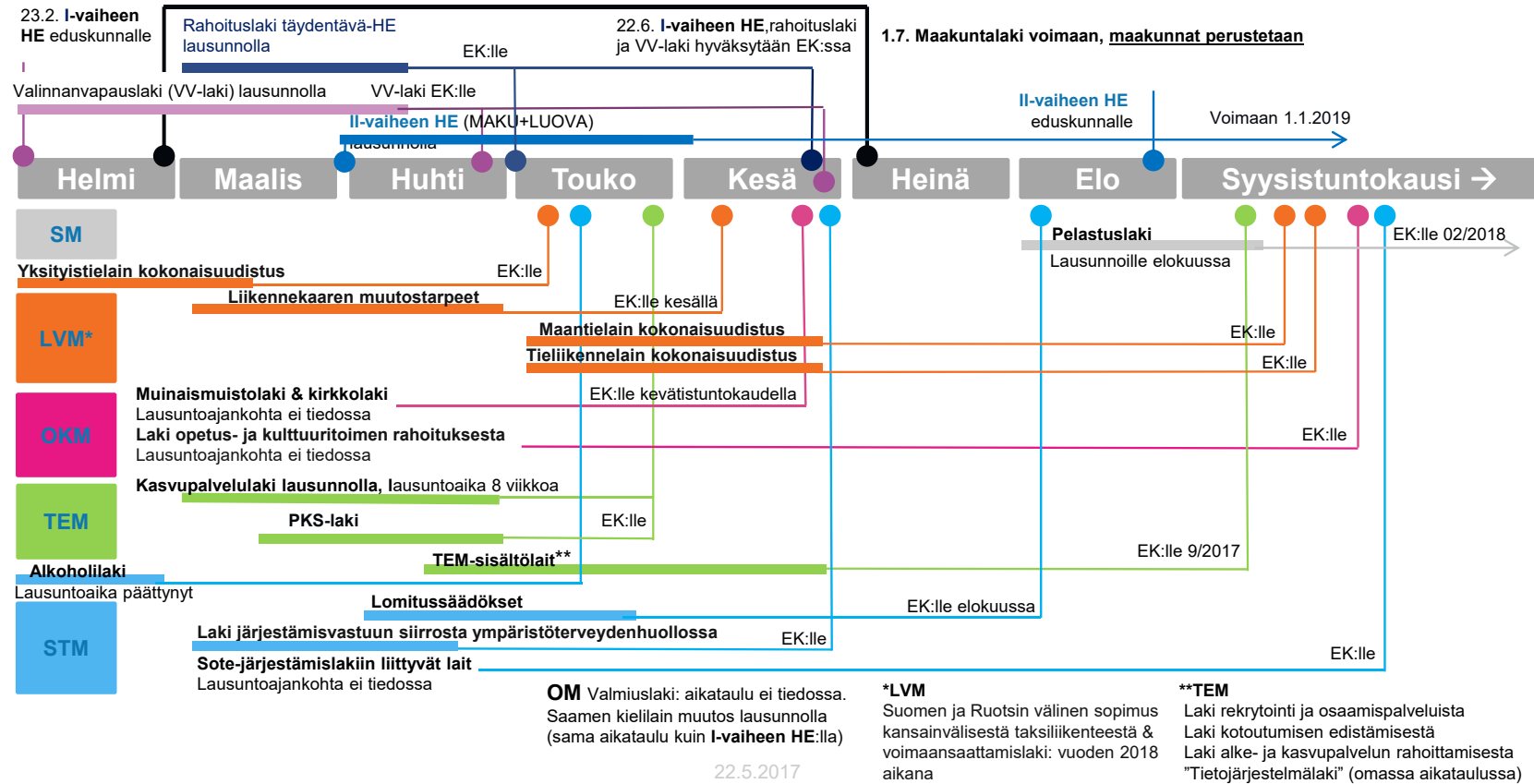
Lapin liiton ja Kuntaliiton seminaari

22.5.2017, Rovaniemi

Varatoimitusjohtaja Timo Reina

Sote- ja maakuntauudistuksen I- ja II-vaihe

Maakuntien tehtävät ja sote-rakenne 1.1.2019

Valta-
kunnal-
linen
lupa- ja
valvonta-
viran-
omainen

VALTIO

18

MAAKUNTAA

- Järjestämisvastuu
- Rahoitusvastuu
- Päättää palvelutasosta ja yhteistyösopimuksesta

5

SOTE-YHTEISTYÖ
-ALUEET

12

LAAJAN
YMPÄRIVUOROKAUTISEN
PÄIVYSTYKSEN YKSIKKÖ
(sis. 5 yliopistosairalaa)

KUNNAT

Palvelun-
tuottajat:

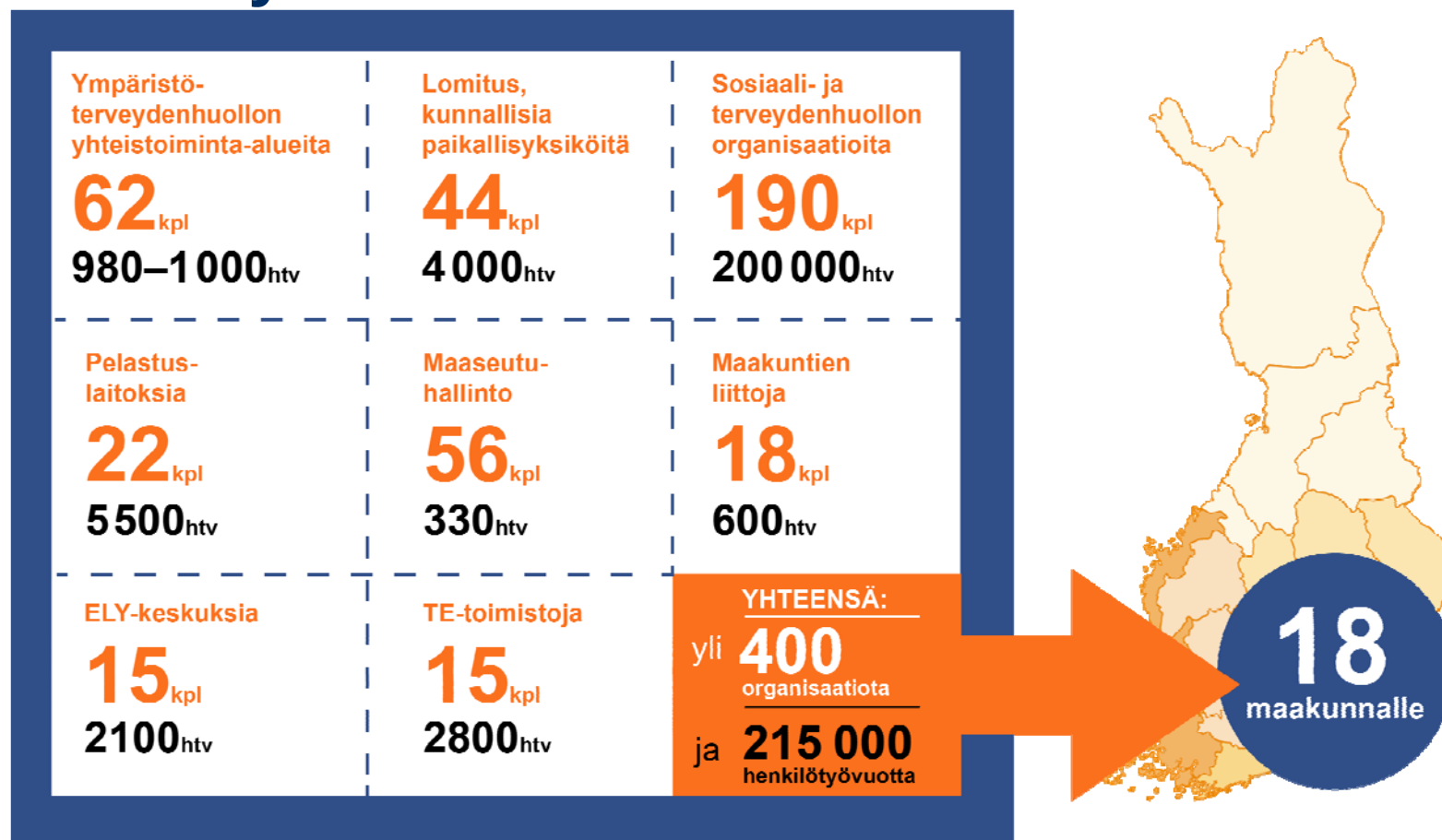
Julkiset,
yksityiset
ja kolman-
nen
sektorin
palvelun-
tuottajat

Maakuntia ja tulevaisuuden kuntia tulee valmistella samanaikaisesti

Maakunnille siirtyvät tehtävät ja henkilötyövuodet

Maakunnan tehtävät ja yhteys kuntiin

Hallituksen esitys 2.3.2017

- Erittäin merkittävä
- Merkittävä
- Vähemmän merkittävä

1. sosiaali- ja terveydenhuolto	2. hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille	3. alueellinen alkoholihallinto	4. pelastustoimi	5. ympäristöterveydenhuolto
6. maatalous ja maaseudun kehittäminen	7. maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta	8. kalatalous ja vesitalous	9. aluekehittämisviranomaisen tehtävät, alueen, sen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, kulttuurin edistäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen	
10. alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu	11. maakunnan suunnitteluja maakuntakaavoi-tus	12. kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen	13. luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito	15. yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustus-tehtävät
14. liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun;	16. vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät valvontatehtävät	17. alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät		
18. maakunnallisen identiteetin edistäminen alueella yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa	19. kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista	20. vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötöiden toteuttamisesta		21. vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu
22. ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietou-den parantaminen	23. maakunnan varautuminen ja alueellisen varautumisen yhteensovittami-nen	24. maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen järjestäminen sekä poronhoitajien sijaisavun kustannusten korvaaminen	25. alueelliset romansiasia in neuvottelukuntia ja romansiasioita koskevat tehtävät	26. yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen

Kriittisiä tehtäviä soten lisäksi yhdyspinnan kannalta

1. Kasvupalvelut (työllisyys, elinkeinojen kehittäminen)

- Maakunnan ja kuntien työnjaosta sopiminen
- Järjestäjä-tuottaja –rakenteen soveltuvuus?

2. Alueiden käytön suunnittelu

- Maakuntakaavoituksen (sisällön ja prosessin) kehittäminen ja suhde kuntakaavoitukseen
 - MAL-sopimusten jatkaminen

3. Ympäristö- ja luonnonsuojelutehtävät

- Kunnat, maakunta, "Luova"

4. Ympäristöterveydenhuolto

- Maakunta sekä riittävän osaamisen ja resurssit omaava kunta voisivat sopia, että kunta hoitaa näitä tehtäviä myös jatkossa

5. Liikennetehtävät ml. alueellinen tienpito

- Siirtyvät pääosin maakunnille, rahoitus ja omistus valtiolla
- Joukkoliikennetehtävät eivät siirry kunnallisten viranomaisten toimialueella maakunnalle

6. Pelastustoimi, ensihoito ja varautuminen

- Asemoituminen maakunnan organisaatioon
 - Kuntien varautumisen tuki tärkeää

7. Tukipalvelut (toimitilat, ICT, TaHe)

- Perusteilla valtakunnalliset maakuntien yhdessä omistamat palvelukeskus-yhtiöt
- Suhde kuntien olemassa oleviin toimijoihin
 - Skaalaetuja ei saisi menettää, kuntien ja maakuntien yhteiset yhtiöt tulisi aidosti mahdollistaa

Kuntakentän palautetta huomioitu, korjattavaa on vielä

- Myönteistä mm.:
 - » Verokaton hylkääminen vuosilta 2021 ja 2022
 - » palvelulaitoksesta luopuminen, liikelaitos osaksi maakuntaa
 - » Tukipalveluyhtiöiden roolin muutokset, yhteistyö kuntien kanssa ja yhteishankintayhtiöstä luopuminen
 - » Ensihoito ja pelastustoimi 18 maakunnan järjestämisvastuulle
- Valiokuntakuulemisissa esillä mm.:
 - » Maakuntien itsehallinto heikkoa (valtion vahva ohjaus, interventiot, talous)
 - » Kuntien ja maakunnan mahdollisuus sopia tehtävistä
 - » Omaisuusjärjestelyt ja niiden perustuslainmukaisuus
 - » Kuntien mahdollisuus omistaa suoran valinnan sote-palveluja markkinoilla tuottavia yhtiöitä

Maakuntien rahoituksen kokonaisuus

Maakunnan vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus muodostuu kolmesta (3) osasta:

1. Maakunnan rahoituslain luku 3

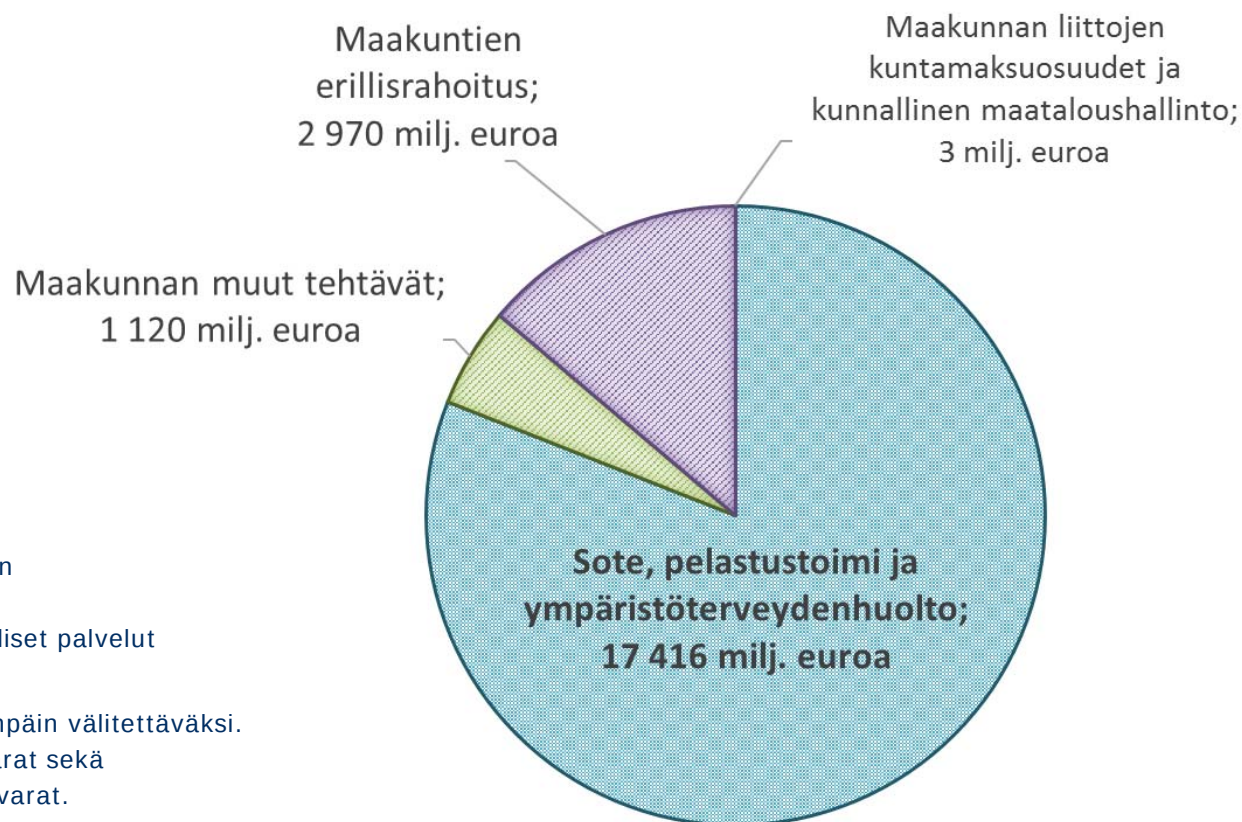
- » Sosiaali- ja terveydenhuolto
- » Pelastustoimi
- » Ympäristöterveydenhuolto

2. Maakunnan rahoituslain luku 4

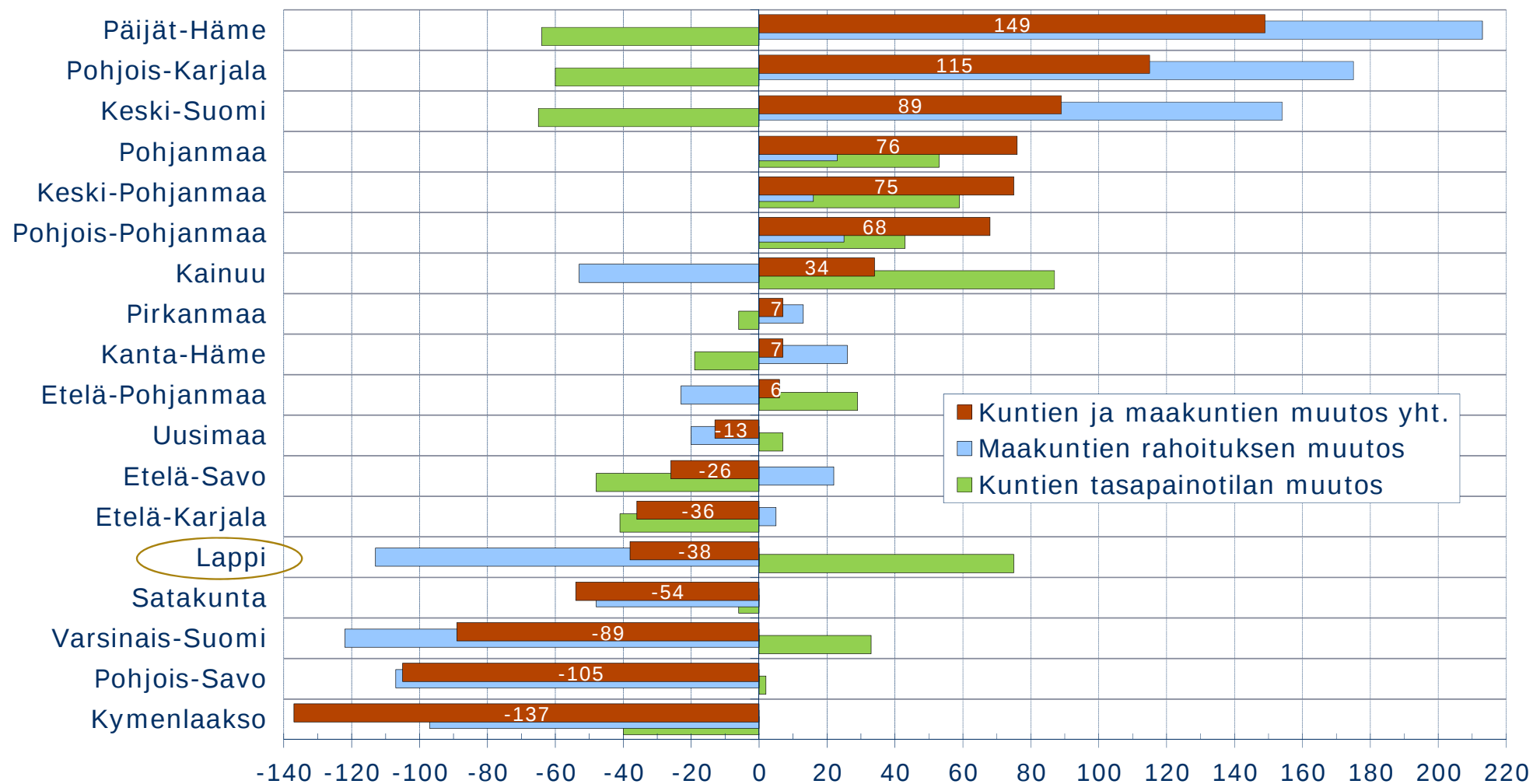
- » Aluekehittäminen ja rakennerahastotoiminta
- » Elinkeinojen edistäminen
- » Alueiden käytön ohjaus ja suunnittelu
- » Maatalous- ja viljelijäntukihallinto
- » Maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomitukset
- » Vesivarojen käyttö ja hoito
- » Vesien- ja merenhoito
- » Rakentamisen ohjaus
- » Kulttuuriympäristön hoito
- » Maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistäminen
- » Ympäristötiedon tuottaminen ja jakaminen
- » Maakunnille lain perusteella annettavat muut alueelliset palvelut

3. Maakuntien erillisrahoitus

- » Osin maakuntien käyttöön ja osin maakuntien eteenpäin välitettäväksi.
- » mm. maataloustukien maksatukseen käytettävät varat sekä EU:n rahastoihin kytkeytyvät unionin ja kansalliset varat.

Maakuntien rahoituksen muutos sekä kuntien talouden tasapainotilan muutos siirtymäajan jälkeen maakunnittain, €/asukas vuoden 2017 tasossa

Maakuntien omat varat –selvitys

- Suomen Kuntaliitto, Kuntarahoitus, Keva, KT Kuntatyönantajat ja Avainta ry. tilaavat Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoululta selvityksen tulevien maakuntien rahoitusjärjestelmästä.
- Tavoitteena on hahmotella, minkälainen järjestelmä sopii parhaiten tulevien maakuntien toiminnan rahoittamiseksi Suomessa. Hankkeessa tarkastellaan erityisesti maakuntien omien varojen malleja, kun huomioidaan maakuntien itsehallinto, taloudellinen tehokkuus ja kannustinvaikutukset. Hankkeessa selvitetään myös millä eri tavoilla itsehallinnollisten alueiden rahoitus on toteutettu eri maissa, etenkin Pohjoismaissa.
- Valmis vuoden 2017 loppuun mennessä.

Neljä skenaariota tulevaisuuden kunnasta:

- **Innostava elinvoimakunta**
 - » kunnan vahva tahtotila ja saumaton yhteistyö aktiivisten yhdistysten, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa
 - » tulevaisuusorientoitunut johtaminen
- **Ratkaisut etsivä kunta**
 - » kunnan ennakoiva kehittämisote, yhteisöllisyys ja vapaa-ajan asukkaat
 - » Toimiva työnjako maakunnan kanssa, asukas keskiöön
- **Laiska kunta**
 - » kunta pyrkii selviämään omin voimin ilman kumppanuutta ja ilman strategista ennakkointia
 - » ilmapiiri ei suosi uusien toimintatapojen ja ratkaisujen etsintää
- **Lannistunut kunta**
 - » kunta on suljettu yhteisö, eikä strategiaa tai suuntaa tulevaisuuteen ole
 - » vähäisiä resursseja ei kohdennettu oikein eikä kuntalaisten aktiivisuutta tueta

Lähde: Parlamentaarinen työryhmän ”Tulevaisuuden kunta” -väliraportti, kevät 2017

TULEVAISUUDEN KUNNAN ROOLIT

4 ELINKEINO- ja
TYÖLLISYYS-
ROOLI

3 OSALLISUUS- ja
YHTEISÖROOLI

5 ELINympäristö-
ROOLI

1 SIVISTYSROOLI

2 HYVINVOINTI
ROOLI

7 KEHITTÄJÄ- ja
KUMPPANIROOLI

6 ITSEHALLINTO-
ROOLI

• YHTEISIÄ
ASIOITA

• KOHTAAMIS-
PAIKKOJA

• YHTEIS-
TOIMINNALLISUUS

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö, kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Elinympäristön kehittäminen

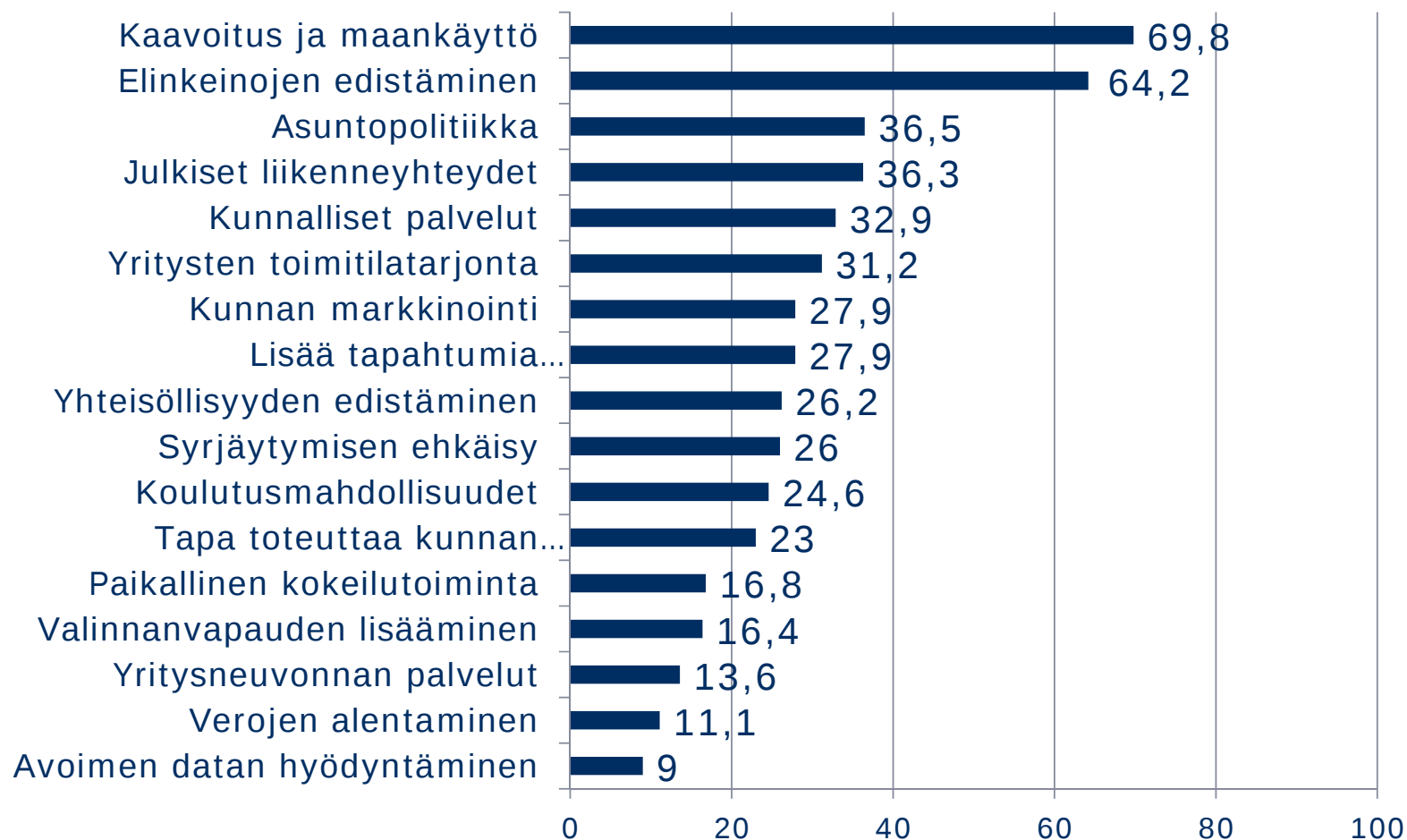
- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne, Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen

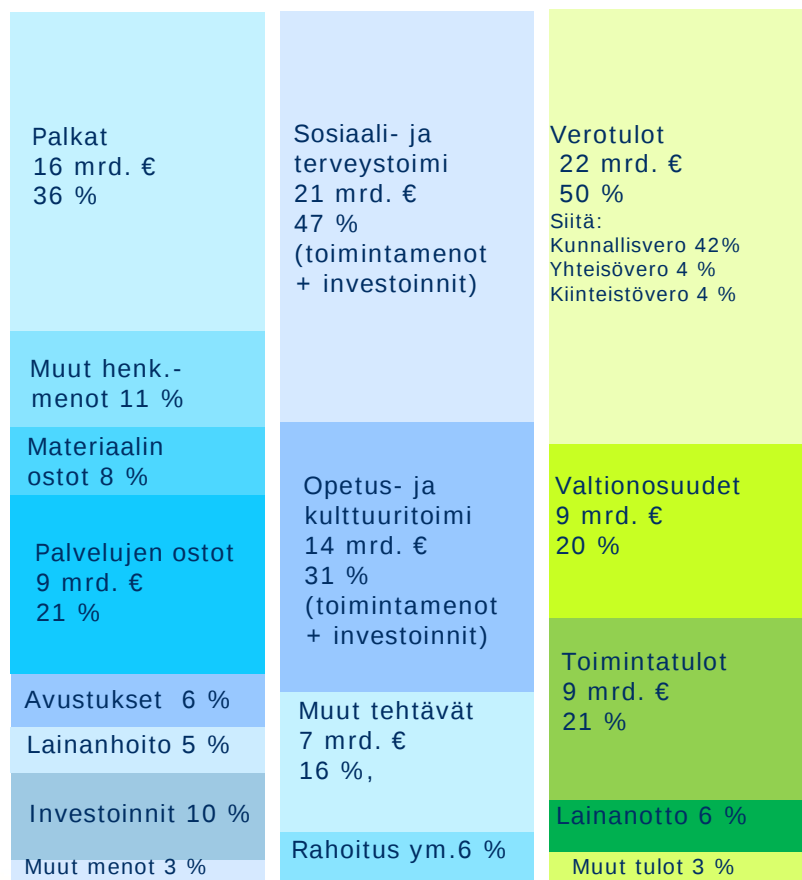
Kaavoitus ja elinkeinopolitiikka päättäjien suosikkikeinot elinvoiman parantamiseksi

Kuntien ja kuntayhtymien talous nyt ja tulevaisuudessa

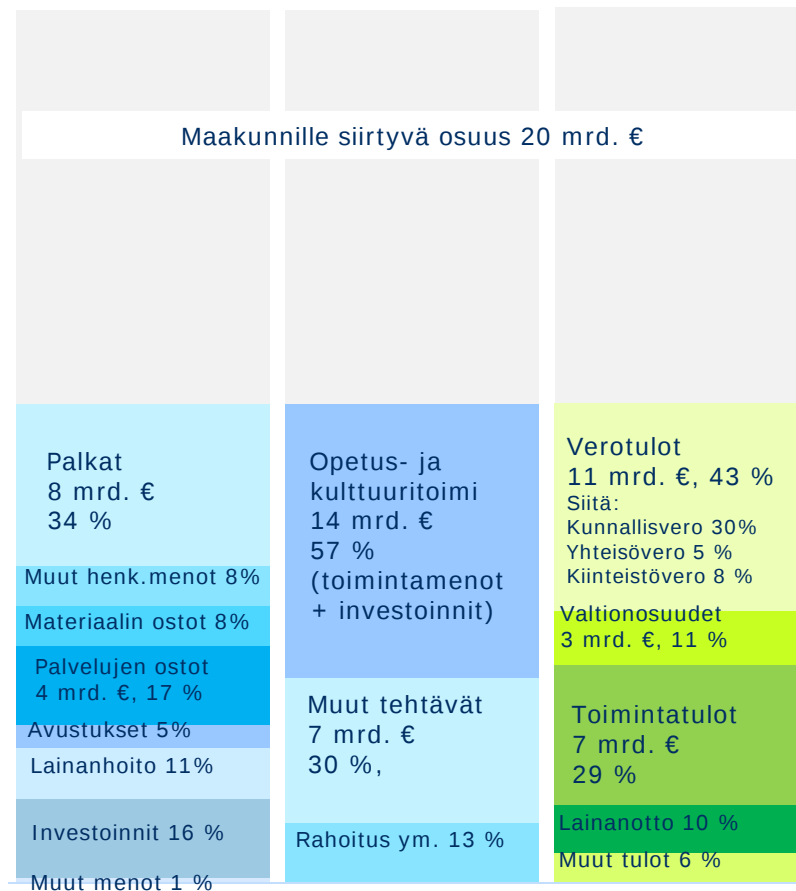
Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot.

ARVIO VUODELLE 2016 noin 44 mrd. €.

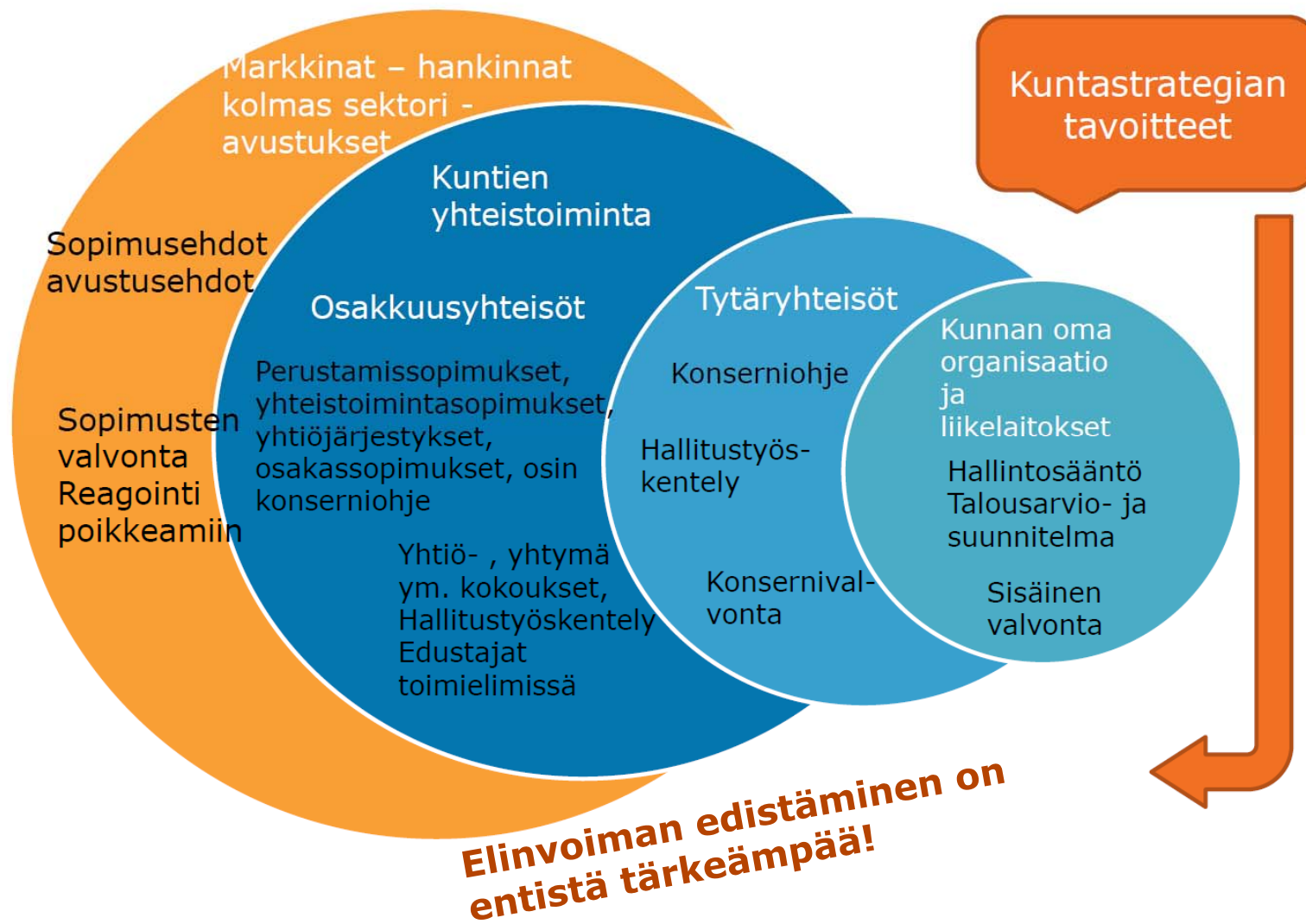

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot. **HAHMOTELMA VUODESTA 2019**

noin 24 mrd. € (mukana maakuntaudistus, perustoimeentulotuen siirto Kelalle, kiky-sopimus)

Kuntajohtamisen kokonaisuus

Uuden valtuustokauden alun haasteita

- Tehtävien ja resurssien siirrot
- Yhdyspinnat maakuntaan
- Strateginen näkemys uudesta kunnasta ja sen rakentaminen

Missio

**Teemme kuntien ja
maakuntien kanssa
kestävää tulevaisuutta**

Painopisteet

Askeleen edellä

Yhteistyötä yli rajojen

Uudistava kulttuuri

Visio

**Onnistuva Suomi
tehdään lähellä**

Edunvalvontaa

Kehittämistä

Asiantuntijapalveluja

Kuntaliiton toiminnan avainlukuja

Edunvalvonta

Valvomme kuntien etua muun muassa:

- **181** salkutetulla edunvalvontatoimenpiteellä
- **90** eduskunta- ja ministeriö-kuulemisella vuodessa sekä noin **200** edunvalvontaan kuuluvalla kirjallisella lausunnolla vuodessa.
- Saamme vuositasolla noin **100** nimeämispyyntöä työryhmiin (mm. ministeriöt).

Kehittäminen

— Yhteensä **81**:ssa Kuntaliiton organisoimassa **kunta-alan kehitysprojektissa** on mukana **256** kuntaa tai kuntataustaista organisaatiota.

Asiantuntijapalvelut

- Neuvontapalveluita annamme puhelimitse noin **350** kertaa päivässä ja sähköpostitse noin **80** kertaa päivässä.
- Annamme yli **20** vaativaa tai maksullista asiantuntijalausuntoa päivittäin.

Verkostot ja asiakastilaisuudet

- Yhteensä **91** salkutetussa verkostossa mukana on noin **6 000** henkilöjäsentä.
- Järjestämme vuosittain noin **1 000** seminaari- ym. asiakastilaisuutta.

Kuntaliitto tukee muutoksessa

- **Mitä?**
 - » Verkostoja
 - » Käytännönläheistä ja tutkittua tietoa
 - » Oppaita
 - » Asiantuntijaneuvontaa
- **Kenelle?**
 - » Kunnille
 - » Kuntayhtymille
 - » Alueille
 - » Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistusta suunnitteleville projektiorganisaatioille
- Tutustu muutostukeen:
www.kuntaliitto.fi/ muutostuki
- Kysy Kuntaliiton asiantuntijoilta sote- ja maakuntauudistuksesta:
muutostuki@kuntaliitto.fi

Kuntaliiton muutostuki käytännössä

www.kuntaliitto.fi/muutostuki

Tuen muoto	Tuki kunnille	Tuki maakunnille
Suora, henkilökohtainen neuvonta	- Neuvontapalvelu muutostuki@kuntaliitto.fi - Yksiköiden ja asiantuntijoiden antama suora neuvonta	- Neuvontapalvelu muutostuki@kuntaliitto.fi - Yksiköiden ja asiantuntijoiden antama suora neuvonta
Työkalut, oppaat ja ohjeet	- Taloussuunnittelun Jakoavain - Kuntaliiton oppaat, mm. Kunnasta maakuntaan – siirtymävaiheen järjestelyt - Mallinnukset kuntien ja maakuntien välisistä sopimuksista - Hyvät käytännöt kuntien ja maakuntien väliselle yhteistyölle ja neuvottelumenettelylle - Ennakoinnin työkalut	- Opas sopimusten siirtymisessä huomioitavista seikoista - Kehittämisalioite konsernihallinnon rakenteesta - Ehdotus asiakirjahallinnoksi - Hallintosääntöpohja - Väliaikaishallinnon työjärjestys (luonnos)
Verkostot ja koulutus	- Seminaarit ja koulutustilaisuudet - Verkostotapaamiset - Valtuutetut tulevaisuuden kunnan rakentajina -luottamushenkilövalmennus	- Verkostotapaamiset - Muutostreffit - Maakuntahallitusten puheenjohtajien valmennusohjelma
Tilannekuvat ja tutkimustieto	- Muutoksen tilannekuva: sähköinen ajankohtaiskatsaus - Uudistusten reaaliaikainen arviointitutkimus - Tutkimustuloksia mm. henkilöstötutkimuksesta, kuntalaiskyselystä, päättäjäkyselystä sekä johtamisjärjestelmistä ja strategioista	- Muutoksen tilannekuva: sähköinen ajankohtaiskatsaus - Uudistusten reaaliaikainen arviointitutkimus - Mm. valmistelun tilannekuvat
Edunvalvonta	- Lausunnot - Kannanotot - Valiokuntakuulemiset - Julkinen keskustelu	- Lausunnot lakiluonnoksista - Kannanotot mm. väliaikaishallinnon rahoituksesta - Valiokuntakuulemiset - Julkinen keskustelu

Tulevaisuuden Kuntaliitto – ”Suomen kunnat ja maakunnat ry”?

Kuntaliitto on käynnistänyt asian valmistelun uuden strategiansa pohjalta.

Mitä hyötyä Kuntaliiton perustalle valmisteltavasta uudesta järjestöstä olisi?

- Kattaisi koko paikallisen ja alueellisen demokratian pohjalta toimivan osan julkishallintoa. Yhteisiä nimittäjiä ovat erityisesti asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, elinvoima, asukkaiden itsehallinto ja demokratia, rahoitusperiaate ja normien väljentäminen.
- Muodostuisi yhtenäinen järjestäytyminen työnantajatoiminnan (uusi KT) ja eläkeasioiden (Keva) kanssa.
- Yhteistyön ja vuorovaikutuksen rakentaminen ja vastakkainasettelun välttäminen. Järjestö loisi käytännön yhteistyörakenteita. Kunnan ja maakunnan yhteinen asukas ja yhteisöt keskiössä.
- Nykyistäkin Kuntaliittoa suurempi painoarvo yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa niissä asioissa, joita järjestö ajaa. Laajemmat hartiat. Vahva neuvottelija valtion kanssa.

Keskeinen osa toimintaa olisi potentiaalisten intressiristiriitojen ennakoiva tunnistaminen ja toiminnan jatkuva suuntaaminen ja kehittäminen tältä pohjalta.

Seuraa Kuntaliittoa ja keskustele maakuntatilaaisuuksista sosiaalisessa mediassa

Facebook.com/Kuntaliitto

Tykkää ja seuraa Kuntaliittoa!

Twitter.com/Kuntaliitto

@Kuntaliitto #maakunnat

Youtube.com/Kuntaliitto

Vlogeja ja videoita, käy kurkkaamassa!

Lisätietoa

www.kuntaliitto.fi/maakuntatilaaisuudet

